

Плоска А.В.,
студентка 4 курсу,
Науковий керівник: Чернобай Л.І.,
к.е.н., доцент, професор кафедри
Національного університету «Львівська політехніка»,
м. Львів, Україна

СТАЛІЙ РОВИТОК В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ)

Вперше поняття «природокористування» було запропоноване російським екологом Ю. М. Куражковським у 1959 р. За його визначенням, природокористування — це регулювання всіх типів використання природних ресурсів для господарства та охорони здоров'я.

Діяльність людини є максимально ефективною при отриманні максимальної вигоди при мінімальних затратах, проте людська діяльність призводить до легковажного використання природних ресурсів та забруднення навколишнього середовища. Тобто, на сьогоднішній день потрібно вирішити проблему взаємодії економіки та екології. Екологія і економіка природокористування направлені на перехід суспільства на шлях сталого розвитку, екологізації процесу соціально-економічного розвитку суспільства, які можуть бути сформульовані так:

1) визначення перспективних напрямків розвитку суспільного виробництва з урахуванням стану якості навколишнього природного середовища і рівня забезпеченості населення. 2) прогнозування становища навколишнього середовища. 3) обґрунтування шляхів і методів підвищення ефективності використання природних ресурсів. 4) врахування економічної оцінки природних ресурсів при розробці балансу національного багатства. [1]

Основним завданням сталого розвитку є встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їхню потребу в безпечному і здоровому довкіллі. [2]

До однієї з найбільш нагальних проблем можна віднести вичерпність ряду ресурсів. Формування джерел ресурсів (корисних копалин) відбувається впродовж мільйонів років, а використання – лише за кілька десятиліть. І потреба в них постійно зростає. Британська нафтогазова ВР у червневому огляді світової енергетики оприлюднила дані про світові запаси вугілля.(табл. 1).

Таблиця 1

Обсяги світових запасів вугілля

Країна	Обсяги запасів	
	млрд. тонн	у % до світових
США	237,295	27,6
Росія	157,01	18,2
Китай	114,5	13,3
Індія	60,6	7
Німеччина	40,699	4,7
Казахстан	33,6	3,9
Україна	33,873	3,9

Згідно даних [3] видобуток вугілля в Україні постійно зростає. Обсяг видобутку вугілля в січні-лютому 2012 р. порівняно з січнем-лютим 2011 р. зріс на 4,6% - до 10,1 млн т. Протягом найближчих п'яти років видобуток вугілля енергетичних марок на державних вугледобувних підприємствах збільшиться в середньому на 5%. Про це 6 серпня сказав перший заступник міністра енергетики та вугільної промисловості України Ігор Попович. [3] Якщо провести розрахунки щодо терміну повного використання запасів вугілля в Україні за умови збереження вказаного темпу приросту за один рік добувається в середньому 0,48 млн. т вугілля. Відповідно 33,873 млрд. т буде видобуто за 70 567 років. Звідси, обсяг запасів вугілля для України є доволі значним, однак проведемо розрахунки щодо супутніх витрат по видобутку вугілля.

По-перше, вугільна галузь України є дотаційною. За перші два місяці цього року ціна тонни товарної вугільної продукції, виробленої держпідприємствами, становила 659,9 грн. А фактична собівартість тонни вугілля офіційно визнана удвічі більшою - 1 341 грн. Цю різницю

шахтам має покривати держава. Як наслідок, протягом січня - лютого 2012-го з держбюджету надійшло 1 267,3 млн. грн. на часткове покриття собівартості вугільної продукції. У держбюджеті на дотації вугільній галузі передбачено 7 мільярдів гривень на рік. [4] Таким чином, країна додатково витрачає суттєві кошти з державного бюджету на підтримку галузі.

По-друге, галузь відноситься до класу особливо небезпечних з точки зору умов праці. У 2011 році на українських шахтах було травмовано понад 4 тисячі гірників, при цьому більше ніж 160 – загинуло, повідомив головний інспектор Незалежної профспілки гірників з охорони праці Сергій Семенко. [4] Згідно із українським законодавством у випадку смерті людини на шахті, його родина отримує компенсацію у розмірі п'ятирічного середнього заробітку загиблого. Провівши нескладні розрахунки, можна визначити витрати з державного бюджету на компенсаційні виплати. Середньомісячна зарплата гірника на шахті становить 5 068 грн. Таким чином, сума виплати складе 304 080 грн. на одного загиблого. За 2011р. сума виплат складе 48 652 800,00 грн.

Просумувавши вказані цифри отримуємо 7 048 652 800,00 грн. (сім мільярдів сорок вісім мільйонів шістсот п'ятдесят дві тисячі вісімсот гривень). Ці кошти можна вкласти в альтернативні джерела енергії, які зможуть вирішити проблеми не лише економічного, але й соціального та екологічного характерів, що безпосередньо відповідає завданням сталого розвитку.

Висновки. Таким чином задекларована в Україні концепція сталого розвитку (Постанова Верховної Ради України №1359-XIV від 24.12.1999р.) не лише носить декларативний характер, але й спотворює інформацію про реалії сталого розвитку, що може вплинути на відносини України з розвинутими країнами світу.

Література: 1. Андрейцев В.І. Екологічне право України. - К.:Вентурі, 1997. - 224 с. 2. Андрейцев В.І. Право екологічної безпеки: Навчальний та науково- практичний посібник. - К.:Знання, 2002. – 332 с. 3. ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ [Електронний ресурс]/ О.Г.Осауленка режим доступу: <http://library.oseu.edu.ua/docs/StatSchorichnyk%20Ukrainy%202010.pdf3>] 4. Інформаційне генство України [Електронний ресурс] /Олег Наливайко / режим доступу: <http://www.unian.net/>

Половян А.В.,

*с.н.с. отдела финансово-экономических проблем
использования производственного потенциала
Института экономики промышленности НАН,
г. Донецк, Украина*

УПРАВЛЕНИЕ СБАЛАНСИРОВАННЫМ РАЗВИТИЕМ В УКРАИНЕ

Анализ экологического состояния Украины за последние 10 лет показывает отсутствие существенных положительных тенденций в этой сфере. Незначительные улучшения экологической ситуации являются следствием не активной эко-ориентированной государственной политики, а прямым результатом снижения антропогенной нагрузки – сокращение темпов роста экономики положительно коррелирует со снижением загрязнения природной среды. Это обуславливает следующую каузальную связь: замедление экономического роста (негативное явление) ведет к сокращению антропогенной нагрузки (положительное явление). В свою очередь, экономический рост (положительное явление) обуславливает увеличение антропогенной нагрузки (негативное явление). Безусловно, обеспечение экономического развития Украины должно опираться на неоиндустриализацию экономики и создание условий для постоянства экономического роста. Однако это, в свою очередь, приведет к значительному ухудшению экологического состояния, а, значит, и снижению качества жизни. Выход из этой ситуации возможен с помощью перехода к сбалансированному развитию, что предполагает подчинение экономических процессов экологическим целям.

Переход к политике сбалансированного развития подразумевает обеспечение важного условия – постоянства и приверженности избранной стратегии развития. Другими словами, переход Украины на принципы сбалансированного развития должен осуществляться постепенно, т.е. эволюционным, а не революционным путем. Для Украины важно выработать четкие